

Изразни средства и изпълнителски аспекти на клавирната пиеса “Танц на водните растения” от Ду Минсин

Джоу Зисай

докторант към Клавирна катедра, Инструментален факултет,
НМА „Проф. П. Владигеров“ с научен ръководител
проф. д-р Даниела Андонова

Композиторът Ду Минсин е един от значителните и известни китайски композитори и педагози. Той е роден в гр. Хубей, Китай през 1928 г. През 1954-59 г. учи композиция в Московската консерватория „П.И.Чайковски“. След завръщането си в Китай преподава във факултета по композиция в Централната музикална консерватория в Пекин.

Творчество му е фокусирано върху инструменталните музикални жанрове. Основните му произведения включват танцовите драми „Красивата русалка“ и „Червен отряд на жените“, симфониите „Развяващи се военни знамена“, „Южнокитайското море на родината“ и „Младежка симфония“. Също така той пише музика за филми и духови оркестри. Неговите произведения впечатляват с цвета на оркестрацията и с богатия колорит на хармонията.

Клавирната пиеса “Танц на водните растения” е базирана на тематичния материал на балетната постановка „Красивата русалка“, която Ду Минсин написва по случай десетгодишнината от основаването на Китайската народна република през 1959 г., след като

се завръща от следването си в Съветския съюз. По-късно мелодиката на тези произведения композиторът ползва за неговия Концерт за пиано и оркестър „Танц на морските растения“.

Произведението за пиано е с много висока художествена стойност. Музиката обрисова танца и движенията на морските растения. Сюжетната линия е вдъхновена от легендата за любовта между красива русалка и ловец, който е ранен от божеството Шан Йо и е донесен до нея от пасаж риби. Тя спасява живота му. Със средствата на музикалния език образно са пресъздадени природните картини, движението на водата и водните растения, идеята за персонажите на красавицата и ловеца. „Танц на водните растения“ описва красивата картина на реещи се във водата водорасли, изграждайки един чуден приказен свят. В нея композиторът е повлиян от навлизането на импресионистичния стил в китайското музикално пространство: естетически възгледи от една страна и музикално-изразни средства от друга.

Като структура пиесата има проста триделна музикална форма *aba*, с кратко въведение и кода.

Въведението е от 1-ви до 8-ми такт, размерът е 3/8. Пиесата започва с тонална неустойчивост и динамика *piano*. Постоянното движение на шестнадесетините е предпоставка за свързаност, равномерност и непрекъснатост на изпълнението, напомня за плавното движение на водата. Това изисква добри технически умения,

особено при двойните ноти. Характерно за хармонията е, че на всеки два такта тя се променя и постепенно преминава към дисонанси. В седми такт ниските тонове в лявата ръка започват интонационно хроматично възходящо движение от ла бемол с половин тон, докато не се стигне до тоническия акорд от първа степен в си мажор. Така постепенно се навлиза в основната тоналност на първия дял *a*.

Интродукцията описва картина, която асоциира със светлина в далечината, „танцуваща“ по повърхността на водата. Музикалното движение също преминава постепенно от бавното начало към основното темпо и по естествен начин въвежда слушателите в един приказен свят: под пленителните сутрешни лъчи на златното слънце се осветява повърхността на водата, която отразява тази златиста светлина. Слушателите сякаш лично попадат сред блестящата вода и живописните гъсти гори. Алтерациите и увеличените интервали придават импресионистичен колорит на хармониите, засилват усещането за мистичност и вълшебство.

По време на изпълнението промените в хармониите трябва да са поставени на първо място като музикален похват за пресъздаване на богат колорит и игра на светлини, но технически трябва да бъде постигната плавност и звукова изравненост при тяхната промяна. Всяка хармония започва бавно и постепенно се ускорява. Темпото е с много пластично и променливо движение, поискано от композитора с указания за *rubato* и изменения на темпото: *Andantino*, *Larghetto*, *rit.*, *a tempo* и други.

Пример 1

Andantino (♩ = 108) 杜鸣心

p grazioso

Larghetto (♩ = 60)

rit. *a tempo mp*

Ролята на педализацията е важна за изпълнението, за обогатяване на тембъра, за мекота и плавност на музиката, за асоциация с движението на водата.

Експозиционният дял *a* е между тактове 9 и 30. Музикалното движение протича в размер 2/4. Има промяна по отношение на ритъма. Тематизмът е формиран от четири музикални фрази и е в разложени акорди, които придават плавност и създават усещане за движение на водата. Следват непрекъснати модуляции между тоналностите си мажор, си минор и сол мажор. Това напомня за приближаване от далечината, за игра на златните слънчеви лъчи по повърхността на водата.

В средния дял *b* природната картина се променя, Сега фокусът е върху танца на реещите се във водата водорасли. Описан е един воден свят с прозрачна вода и видимо дъно. Музиката отразява плавния танц

на водораслите, които следват водното течение. Движението започва от бавно темпо, с постепенно навлизане към бързината.

Фактурното редуване на основната тема от разложени акорди с шестнадесетинови движения в двойни ноти оформя три фази на музикалното развитие, което се устремява към кулминацията на пиесата в третата фаза. Тя е изградена след дълго *crescendo* в динамиката и стретно съгъстяване на бързината на движението.

Пример 2

The image displays a musical score for piano, consisting of three systems of music. Each system has a grand staff with a treble and bass clef. The music is written in a key with two sharps (D major or F# minor) and a 4/4 time signature. The first system features a complex rhythmic pattern in the right hand with eighth and sixteenth notes, and a more rhythmic bass line. The second system continues this pattern, with the right hand showing a crescendo in dynamics and increasing rhythmic density. The third system reaches a climax with a 'tr' (trill) marking in the right hand and a final, dense rhythmic passage in both hands.

Главната тема в този дял е формирана от акорди, а звуковият интервалов обхват в лявата ръка постепенно се увеличава. Създава се усещане на морски прилив и пълноводие. Увеличените акорди внасят

импресионистична звучност, а появата на нова подгласна мелодия в басовия регистър - полифонична многопластовост.

Средният дял *b* е от 31 до 51 такт. Той е в си минор. Музиката започва от „*pianissimo*“ и директно навлиза с нов тематичен материал, със синкопирано удвояване на темата между двете ръце. Интонационната графика на мелодизма е в арпезовидно възходящо и низходящо движение. Динамиката е тиха и с непрекъснато *crescendo* и *diminuendo*. Създава се усещане за движение на вълните.

Пример 3

The musical score for 'Tranquillo' is presented in four systems. Each system contains a piano (right hand) and bass (left hand) staff. The key signature is C minor (three flats) and the time signature is 7/8. The piece begins with a *pp* (pianissimo) dynamic. The piano part features a complex, arpeggiated texture with frequent syncopation and a dynamic range from pianissimo to a moderate volume. The bass part provides a steady, rhythmic accompaniment. The tempo is marked 'Tranquillo'. The score includes various musical notations such as slurs, accents, and dynamic markings.

За постигането на *legato* между акордите, изисквано от автора, за изпълнителя има известна техническа трудност. Пръстовката трябва да бъде добре обмислена, педализацията също е в голяма помощ.

Трябва да се съблюдава за звуковия баланс и еднаквостта на фразите между двете ръце.

Средният дял *b* преминава към репризирания трети дял *a* постепенно чрез интензивно и непрекъснато *crescendo*.

Репризата (дял *a*) е в тактове 52 – 73. В нея протича основната тема на пиесата. Тоналността отново е си мажор. В този дял е и емоционалната кулминация на пиесата. Тя носи усещане за въодушевление и дълбочина на изразителността.

Кодата е между 74 и 86 такт. Тя се състои от две музикални фрази и една допълнителна заключителна част. Двете фрази интонационно са реминисценция на основните теми в дял *a* и дял *b*:

Пример 4

The image displays a musical score for a piano piece, labeled 'Пример 4'. It consists of three systems of notation, each with a treble and bass staff. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 3/4. The first system begins with a piano (*p*) dynamic. The second system includes a crescendo hairpin and ends with a piano (*p*) dynamic. The third system concludes with a pianissimo (*pp*) dynamic. The score features various musical elements such as chords, arpeggios, and melodic lines, with specific fingering numbers (1-5) indicated above the notes. The piece ends with a double bar line.

Пиесата завършва в тиха динамика, спокоен характер, с нежна експресивност и с редуване на си мажор и си минор.

„Танц на водните растения” е харесвана и успешна пиеса, която се изпълнява често на концертните подиуми в Китай. Това произведение продължава своя живот и като Концерт за пиано и оркестър с висока художествена стойност.

Библиография:

1. 储望华, 杜鸣心与水草舞[J], 钢琴艺术, 2008. **Джу Уанхуа**. Ду Минсин. „Танц на водните треви”. Списание „Клавирно изкуство”, 2008 г.
2. 卞萌, 中国钢琴文化之形成与发展, 1996. **Биен Мън**. Формиране и развитие на китайската култура на пианото. Китайско музикално издателство, 1996 г.